

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU
TÜRKİYE'DE FİNANSAL
OKURYAZARLIĞIN
YAYGINLAŞTIRILMASI VE
DÜZEYİNİN ARTIRILMASI
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

15 Ekim 2024 Salı

KONU:

- Alt Komisyon Başkanı Sunay Karamık'ın, alt komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- İstanbul Finans Merkezinde yerinde inceleme yapılmasına ve gerekli hazırlık çalışmalarının Alt Komisyon Başkanlığınca yürütülmesine ilişkin karar
- Norveç ve İngiltere'de yerinde inceleme yapılmasına ve gerekli hazırlık çalışmalarının Alt Komisyon Başkanlığınca yürütülmesine ilişkin karar
- Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi Finansal Stratejiler ve Analiz Dairesi Başkanı Ozan Çağrı Gazitürk'ün, finansal okuryazarlık alanındaki çalışmalar, çeşitli ülkelerde kamu kesiminin bu alandaki faaliyetleri ile Türkiye'de yapılmış ve yapılması planlanan çalışmalar hakkında sunumu
- BDDK Uzmanı Enes Tapsız'ın, BDDK'nin finansal okuryazarlık alanında yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu
- Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER) Yönetim Kurulu Başkanı Zekeriya Öztürk'ün, finansal okuryazarlık alanında yürüttükleri çalışmalar hakkında sunumu

15 Ekim 2024 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 16.03
BAŞKAN: Sunay KARAMİK (Adana)

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMİK – Alt komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer katılımcılar, değerli basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır. Türkiye’de Finansal Okuryazarlığın Yaygınlaştırılması ve Düzeyinin Artırılması Alt Komisyonumuzun 2’nci Toplantısını açıyor, tüm katılımcılara hoş geldiniz diyorum.

Hatırlanacağı üzere, alt komisyonumuzun kurulmasına Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 17 Temmuz 2024 tarihindeki toplantısında karar verilmiş ve o günkü toplantıda konuyla ilgili Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Sayın İbrahim Ömer Gönül’den konuyla ilgili kapsamlı bir sunum alınmıştı. Alt komisyonumuz, Başkanlık seçimini ve çalışma usul ve esaslarını belirlediği ilk toplantısından sonra çalışmalarımıza esas teşkil etmek üzere Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Borsa İstanbul Anonim Şirketi, Sermaye Piyasası Kurulu, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Merkez Bankası, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Yükseköğretim Kurulundan görev ve yetkileri kapsamında finansal okuryazarlık konusu hakkında bugüne kadar yaptıkları çalışmalar ve ilgili rapor talep edilmiştir. Bugün toplantımızda bu kurumlardan Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yetkilileri ile uzun yıllardır finansal okuryazarlıkla ilgili çalışmalarda bulunan Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER) yetkililerini çağırarak.

Hepinize ayrıca hoş geldiniz diyorum.

Değerli katılımcılar, dilerseniz, katılımcıların isimlerinin tutanaklara geçirilmesi için teker teker kendimizi tanıtalım. Sayın vekillerimizden başlarsak memnun olurum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMİK – Komisyon gündemimize geçmeden önce değerli basın mensubu arkadaşların toplantı salonundan ayrılmalarını rica ediyorum, yazılı basın kalabilir.

Tekrar hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi, gündemdeki işlerin görüşülmesine geçiyorum.

Bugün Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER) yetkililerince yapılacak sunumları dinleyeceğiz. Ancak, öncesinde Alt Komisyon Başkanlığımıza sunulan 2 önerge var, okutup işleme alacağım.

İstanbul Finans Merkezine yerinde inceleme seyahati yapılmasına ilişkin önerenin işleme alınması ve söz talepleri... Alt komisyonumuzca İstanbul Finans Merkezine yerinde inceleme seyahati yapılmasına ilişkin bir önergemiz var, okutup oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Alt Komisyon Başkanlığına

Alt komisyon çalışmalarıyla ilgili olarak İstanbul Finans Merkezinde yerinde inceleme yapılmasına ve gerekli hazırlık çalışmalarının Alt Komisyon Başkanlığınca yürütülmesine karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

Gerekçe:

Türkiye ekonomisinin büyümesine katkıda bulunmayı ve finansal piyasaların gelişimini destekleyecek ürünlerin ve araçların merkezi hâline gelmeyi amaçlayan önemli bir proje olan İstanbul Finans Merkezi, kamu ve özel sektör bankalarını, portföy yönetim şirketlerini, aracı kurumları, sigorta şirketlerini, profesyonel hizmet şirketleri ile farklı kategorilerden ulusal ve uluslararası finansal kuruluşları bir araya getirmektedir.

İstanbul Finans Merkezi bünyesinde yürütülen faaliyetlerle ilgili bilgi alınması ve bölgede inceleme yapılmasının alt komisyon çalışmaları açısından faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Sayın üyelerimiz, 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 8'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince İstanbul Finans Merkezinde yerinde inceleme yapılmasına ilişkin önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Alt komisyonumuzca Norveç ile İngiltere'ye yerinde inceleme ziyareti yapılmasına ilişkin bir önergemiz var, okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Alt Komisyon Başkanlığına

Alt komisyon çalışmalarıyla ilgili olarak Norveç ve İngiltere'de yerinde inceleme yapılmasına ve gerekli hazırlık çalışmalarının Alt Komisyon Başkanlığınca yürütülmesine karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Şahan
Yozgat

Cevahir Asuman Yazmacı
Şanlıurfa

Gerekçe:

Finansal okuryazarlık alanında yaptıkları araştırmalar ve gerçekleştirdikleri projelerle Norveç ve İngiltere bu konuda dünyanın önde gelen iki ülkesidir. Bu ülkelere yapılacak yerinde inceleme ziyaretleriyle finansal okuryazarlık hakkında çalışmalarda bulunan kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla görüşmelerde bulunmanın, ilgili kurumlardan yurt dışı iyi uygulama örnekleri hakkında bilgi alınıp yürütülmekte olan projelerin incelenmesinin alt komisyon çalışmaları açısından faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Sayın üyelerimiz, 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 8'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Norveç ile İngiltere'ye yerinde inceleme ziyareti yapılmasına ilişkin önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Böylelikle, alt komisyon çalışmalarımız neticesinde hazırlayacağımız rapora katkı sağlamak amacıyla İstanbul Finans Merkezi ile Norveç ve İngiltere'ye yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirmeye karar vermiş olduk.

İlk olarak Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisinin sunumunu alacağız, sizin için de uygunsa. Finansal Stratejiler ve Analiz Dairesi Başkanı Sayın Ozan Çağrı Gazitürk'e söz veriyorum.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; saygılarımı sunarak başlamak isterim.

Sunumumuzla ilgili olarak şöyle bir giriş cümlesi uygun olacaktır diye tahmin ediyorum: Aralık 2021 tarihinde Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneğiyle imzalamış olduğumuz anlaşma gereğince “Benim Param Değerli” projesini yürütmeye başlamıştık. Konuyla ilgili çalışmamızın detaylarını netleştirmek adına yaklaşık dört ay önce tamamlamış olduğumuz bir rapor çalışmamız oldu. Söz konusu sunum bu rapordan alınmış olup aynı zamanda Meclisimizden gelmiş olan talebe ilişkin cevaba da kaynaklık etmiş bulunmaktadır.

Bu sunumun içeriği ve dolayısıyla vermiş olduğumuz cevap yazısında belirttiğimiz hususları şu şekilde özetleyebiliriz: Bizim temelde cevap aramaya çalıştığımız soru, Türkiye’de şu zamana kadar yapılmış olan, finansal okuryazarlık alanıyla ilgili kamu kesiminde yürütülmüş olan faaliyetlerin bir envanterini çıkarmaktı. Burada 2009 yılından itibaren bir hayli çalışma yapılmış olduğunun, bunların içerisinde kamu kesiminde bakanlıklar ve çeşitli kurumlar tarafından son derece önemli faaliyetlerin gerçekleştirilmiş olduğunun net bir şekilde görüldüğü kanaati var bizde. Konuyla ilgili “Yapılmasında fayda görülecek husus nedir?” sorusunun cevabını “koordinasyon” olarak özetleyebiliriz. Dolayısıyla, Sayın Komisyonun bu yönde yapacakları tam da bu noktayı adres eden bir duruma işaret ediyor, bizim açımızdan da memnuniyet ve saygı uyandırıcı görülüyor.

Sunumun ana hattı, şu anda gördüğünüz üzere, dünyadaki finansal okuryazarlık üzerine olan çalışmaları öncelikli olarak akademik boyutuyla ele almaya çalıştık; onun yanı sıra, çeşitli ülkelerde kamu kesiminde neler yapıldığını ortaya koymaya çalıştık ve ardından Türkiye’de yapılanlar ve yapılması muhtemel olanlarla ilgili tespitlerimizi aktardık. Finansal okuryazarlığın, çok özetle söyleyecek olursak, bireylerin finansal kavramlar ve ürünler hakkında bilgilenmelerini, finansal alternatifler, riskler ve getiriler konusunda farkındalığa sahip olmalarını sağlayacak bir eğitim ve uygulama süreci olarak tanımlanabileceğini söyleyebiliriz. Burada çeşitli uluslararası kurumların da tanımları olmakla beraber -ben Sayın FODER Başkanı ve Genel Sekreterimizden izinle- kendileri “Bireylerin gelirlerini, birikim ve yatırımlarını akıllıca değerlendirip, bütçelerini doğru yönetebilme yetkinliğine sahip olma durumu.” olarak tanımlamaktalar. Dolayısıyla, konunun temelinde tanımdaki unsurların bir hayli paralellik arz ettiği -çeşitli kurumların uluslararası veya yurt içi olması itibarıyla- bu noktada büyük oranda bir uzlaşma olduğu dile getirilebilir diye düşünüyoruz.

Finansal okuryazarlık açısından dünya ekonomisindeki ve finansal piyasalardaki önemli bir eşik olan 2008 küresel krizi de etkili olmuş görünüyor. Akademik yazında da bu tarihten itibaren sayının arttığı görülüyor, uluslararası kurumların raporlarında da. Çalışmalardaki bulgularda dikkat çekici olan bir husus -bu ülkemiz için de geçerli görülebilir belki- finansal okuryazarlık seviyesinin çeşitli metriklerle ölçüldüğünde düşük olduğunun tespiti. Bu, dünyanın genelinde yaygın bir durum olmakla beraber aynı zamanda da bireyler kendi finansal okuryazarlıklarıyla ilgili aslında olduklarından daha olumlu bir kanaate sahipler, bir başka ifadeyle konuyu bildiklerini düşünüyorlar. Dediğim gibi, hani, henüz uluslararası aşamasındayız, yurt içi kısmında değiliz. Bu, böyle bir bulgu, çeşitli çalışmalarda gözleniyor.

Finansal okuryazarlıkla ilgili birkaç husus: Dünya genelinde baktığımız zaman gelişmiş ülkelerde görece yüksek, gelişmekte olanlarda görece düşük, belli yaş skalasında, biraz daha, hani orta yaş skalasında daha iyi, yukarı çıkıldığında veya aşağı inildiğinde biraz daha zayıflıyor. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin gençleri arasındaki mukayeseye bakıldığında da gelişmiş ülkelerde bir hayli finansal okuryazarlığın gelişmekte olanlara göre daha iyi seviyede olduğu gözleniyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Başkanım, araya girip soru sorabilir miyiz? Sonunda mı sorularımızı soralım?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ
BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Nasıl isterseniz Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Bir önceki slaytta finansal okuryazarlık ölçülmesinden bahsettiniz; 4 sorudan 3’üne doğru cevap verenlerin finansal okuryazar olduğunu okudum ben, böyle kabul edildiğini, dünyada da bu oranın yüzde 33 olduğunu...

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – ...Türkiye’de de finansal okuryazarlığın düşük olduğunu. Doğru mu yorumladım? Dünyada mı düşük, Türkiye’de mi düşük?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Dünyada da düşüktür finansal okuryazarlık oranı, ülkemizde de böyle bir durum var. O açıdan özellikle bir olumsuz ayrışmamız hâlini biz raporlarda veya akademik çalışmalarda kolaylıkla tespit edemiyoruz. Bir çalışma biraz istisna olmakla beraber genele bakıldığında durum bu şekilde. İlerleyen kısımda geleceğim slaytta bir de endeks var. Bana kalırsa bunlar biraz daha soyut, bir başka ifadeyle afaki kalıyor aslında çünkü gerek belli bir zaman dilimindeki karşılaştırmalı çalışmalar gerekse bir ülkenin zaman içerisindeki evrimini gösteren çok fazla çalışma yok. Dolayısıyla “Dünyadaki finansal okuryazarlığın hikâyesini son yirmi yılda gösteren bir metrik var mı elimizde?” sorusunun cevabı: Biz bununla karşılaşmadık. Dolayısıyla “Dünyada son yirmi yıldaki gidişin içerisinde Türkiye’nin konumu nedir?” sorusunu çok rahatlıkla koyamıyoruz ama çeşitli zamanlarda birbirine yakın ama farklı kurumlar tarafından yapılmış olan çalışmalarda genel hatlarıyla çok kabaca bir özet yapacak olursak dünyada da finansal okuryazarlık düşük. Zaman içerisinde belli bir iyileşme hâli söz konusu, Türkiye için spesifik bir endeks var, orada da iyileşme hâli söz konusu. Türkiye’nin görelî konumuyla ilgili bir şey söyleyecek olursak otomatik olarak “oldukça kötü veya iyi” şeklinde bir şey söylemek çok kolay değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Tabii, konuya bölgesel de yaklaşmak lazım böyle bir ölçüm yapıldığında, bir de demografik olarak da yaklaşmak lazım yani okuryazar kim? Hangi bölgede okuryazar? Yani büyükşehirlerdeki okuryazarlık, kırsaldaki okuryazarlık, kadınlar arasında, gençler arasında gibi... Hani, böyle bir ayrışmayla ilgili bilgi var mı sunumunuzda?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Hayır, maalesef.

Türkiye’deki demografik durumla ilgili olarak yaş grubu özelinde birtakım şeyler olduğunu biliyorum. Sizde var mı?

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Var, evet.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Bölgesel tarafı da...

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Bölgesel değil ama kadın-erkek ayrımı mesela...

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Kadın-erkek var, yaşlar var ama bölgesel olarak...

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Biz de sunumda onlara biraz yer vereceğiz.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Tamamdır Zekeriya Bey.

Dediğim gibi, ilgili çalışmayı yaparken, geçen temmuzda tamamlamış olduğumuz çalışmayı yaparken temel motivasyonumuz “Türkiye’de kamu kesiminde şu zamana kadar neler yapılmış? Finansal okuryazarlığımızın düşük olduğuyla ilgili bir ön kabulde bulunmak doğru mudur, değil midir?” şeklindeki sorulara cevap aramaktı biraz daha efendim.

Sayın Başkanım, şey konusu da şurada ilerliyor, burada “MSME” diye İngilizcesi çok yaygın bir tabir olduğu için o şekilde görülüyor ama bu da mikro, küçük ve orta boy işletmelerin kısaltması. Bu grup için de bireyler için olduğu gibi finansal okuryazarlığın düşük olduğu ve desteklenmesi gerektiği yönünde bulgular var, yine, dünyanın geneli için söz konusu olan bir durum bu.

Türkiye’nin dünyadaki durumuyla ilgili karşılaştırmaya gelecek olursak bu finansal ürünleri kullanmak da finansal okuryazarlık içerisinde önemli bir unsur olarak görüldüğünden, bizim kredi kartı ve banka kartı kullanımlarımızın 2011 yılında -daha doğrusu, 2014 de dâhil buna ama bizimki düşüyor- dünyaya göre daha yüksek olduğu görülüyor. Soldaki yani orta sütunda gördüğünüz 14,9 değerine karşılık, örneğin, Türkiye’deki 45,1; 2014’e geldiğinde de 17,7 ve 32,8 şeklinde. Dolayısıyla finansal ürünlere erişim noktasında bakıldığında, Türkiye’nin görece durumunun nispeten yüksek olduğu şeklinde bir manzara da var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Bu bizim finansal okuryazar olduğumuzun veya olmadığımızın göstergesi olabilir mi?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Şöyle bir şey söyleyebiliriz: Hani, burada daha objektif bir değerlendirme yapmak adına bakıldığında, kriter olarak görülen hususlardan biri erişim hususu, zaten derneğimizin adında da biraz da bu yüzden herhâlde “erişim” var. Bu az önce gösterdiğim istatistikler bizdeki çeşitli ürünlere, finansal ürünlere erişimin dünyanın ortalamasına göre iyi de olabildiğini gösteren bir husus. Orada örtük bir varsayım olarak şöyle düşünülüyor da olabilir, bunları biraz daha derinlemesine değerlendirmekte yarar olduğu elbette ki söylenebilir ama böyle bir erişim hâli ve kullanma hâli söz konusu olduğu için dolayısıyla finansal okuryazarlık kapsamında bakıldığında artı hanesine yazılacak olan bir husus olarak değerlendiriliyor olabilir. Yani şeyi de söyleyebilirim: İleriki slaytlarda olabilir ama şimdi biraz da yeri geldi gibi, enflasyon farkındalığıyla ilgili soru da mesela dünyada finansal okuryazarlıkla ilgili önemli işte o 5 sorudan 1’i; mesela Türkiye orada iyi hâliyle. Dolayısıyla ilk bakışta böyle biraz tersmiş gibi görünen şeyler orada biraz bağlamı itibarıyla artı hanesine yazılacak şeyler olarak da görülüyor olabilirler.

Efendim, S&P anketine göre Türkiye’de 33 bin kredi kartının verisi olduğu vesaire şeklinde, biraz böyle hani ortalama bir sağduyu itibarıyla bakıldığında, durumu teyit eden nitelikte bulgular olduğunu da söyleyebiliriz. Burada bizim yaptığımız, Türkiye içerisinde yapılmış olan çalışmalar itibarıyla bakıldığında, nispeten enteresan olan hususlardan biri 2020 yılında öğrenim kredilerinin yaygın olarak kullanılıyor olması. Ancak dinî kurallara uygun ürünler arayan gençlerin finansal ürünlere erişimini artırmak amacıyla SPK’nin İslami finans araçlarının çeşitlendirilmesi konusunda çalışmalar yaptığı da bulgular arasında. Dolayısıyla az önce söylemiş olduğum erişim unsurunun bir tezahürü olarak bunu dile getirmek de mümkün görünüyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok ilginç veriler bunlar, evet.

ALİ BOZAN (Mersin) – Yani öğrenim kredisinin yaygın olarak kullanılıyor olması pozitif olarak mı değerlendiriliyor? Hani finansal okuryazarlığın geliştiği bu şekilde mi değerlendiriliyor? Anlamak için sordum.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Az önce söylediğim enflasyon hususu, banka kartı, kredi kartı kullanmaları hususu, bunlar finansal ürünlere erişimin seviyesiyle ilgili kanaat veren hususlar. Eğer bu ölçütlerde daha yüksek bir durumda isek görelî olarak finansal erişimin yüksek olması hâlinin finansal okuryazarlığı pozitif yönde etkileyecek bir husus olduğu şeklinde bir durum var.

ALİ BOZAN (Mersin) – Şey için, onu Başkan sormuştu zaten de, öğrenim kredisiyle ilgili dikkatimi çekti. 2020 -sunumda da vardı- yılında öğrenim kredisinin yaygın olarak kullanılması yani bu pozitif olarak mı değerlendiriliyor? “Öğrenim kredilerinin gençler tarafından yaygın olarak kullanıldığı, dinî kurallara uygun ürünler arayan gençlerin finansal ürünlere erişimini artırmak amacıyla SPK’nin İslami finans diye -göremedim- çalışmalar yaptığı...”

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Çeşitlendirilmesi konusu.

ALİ BOZAN (Mersin) – Burada hani bu, veri olarak değerlendirildiğinde pozitif olarak mı değerlendiriliyor? Neden? Çünkü öğrenim kredisiyle çok bağımlı kuramadım ben açıkçası finansal okuryazarlığın.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çünkü iki ölçütü var.

ALİ BOZAN (Mersin) – Ben o kredi kartlarını anladım, sıkıntı yok o konuda.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Biri finansal okuryazarlık, diğeri erişim.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Bu bir finansal ürün müdür?

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Erişim kapsamında bu.

ALİ BOZAN (Mersin) – Kredi olduğu için üründür, evet.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Soruları öyle basit iki üç ana şekline koyduğumuz zaman sorunuzun kabaca cevabı “evet”e bağlanıyor yani.

ALİ BOZAN (Mersin) – Tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Başkanım, ben şöyle anlıyorum -çok yerinde bir soru- erişim tamam, diyelim ki krediyi aldı ama o krediyi nasıl kullandığı, nasıl harcadığı; işte o finansal okuryazarlık. Erişim ayrı bir ölçüt, finansal okuryazarlık ayrı bir ölçüt.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Yani haklısınız tabii.

Zekeriya Bey’in söyleyeceği bir şey var.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Kredi kartında da bunu görüyoruz. Ulaşabiliyor musunuz? Ulaşabiliyorsunuz. Ama onu doğru kullanmadığımız zaman yanlış sonuçlar doğuyor değil mi? Dolayısıyla biz kredi kartını doğru kullanmayana finansal okuryazar diyemiyoruz. Ama ulaşabiliyor mu? Ulaşabiliyor. Erişim kısmı...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Erişim ayrı, evet.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Erişim kısmı ayrı ölçülüyor, finansal okuryazarlık kısmı ayrıca ölçülüyor aslında. Olmayan bir ürünü de ölçemezsiniz.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Örtük bir varsayım çalışmalarında biraz gözlediğimiz bir husus oldu Zekeriya Bey yani erişimin artmasıyla beraber finansal okuryazarlığın da olumlu etkileneceği varsayımı veya...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Sayın Vekilim, buyurun.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Başkanım, bu şekilde artışın ekonomik olarak yani yarınlarmızla ilgili olarak dünyada belki belli ölçüye çıktığımız ifade edildi. Ben çok da doğru bulmuyorum aslında çünkü biz Batı'daki gibi bu kredi kartlarını ya da çekleri ya da benzeri şeyleri doğru kullanmıyoruz. Yani Batı'daki adamın bankada parası var, kartı ona göre kullanıyor ya da çekleri aynı şekilde, bankada parası var, kullanıyor. Biz daha çok bu şekilde büyüyoruz. O zaman da -şimdi söylediğiniz gibi- daha sonra kullanmadan gelen sıkıntılar oluyor. Sürekli şekilde kredi kartıyla ödemelerle ilgili çalışmalar oluyor ya da vatandaş ödeyemez hâle geliyor. Yani bu bile erişimin çok büyük bir faydası değil, bir ihtiyaçtan kaynaklandığını...

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Orada ama bir...

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Bir müsaade ederseniz bir örnek vereyim.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Buyurun.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Ağustos ayında ben Tanzania'daydım, orada, Dodoma'da bir köyde erişim yok. Yani bırakın finansal okuryazarlığı, daha henüz o ürün o köye ulaşmıyor ve 110 kilometre uzağında başkent. Önce erişim oluyor, dolaylı olarak sonradan da siz o ürünle ilgili fikir sahibi oluyorsunuz. Dolayısıyla doğrudur, dolaylı olarak önce ürünün varlığına ulaşabileceksiniz ki o ürünün kullanımıyla ilgili sağlıklı kararlar alıp almama konusu ortaya çıkıyor. Ben bu şekilde sayın vekilime cevap vereyim, kusura bakmayın sözünüzü kesmiş oldum.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – İşte, şimdi bir toplanma sebebimiz ortaya çıkıyor, bununla ilgili problemler yaşıyoruz ülke olarak. Parayı iyi değerlendirme, doğru değerlendirmeye ilgili bir eksikliğimizi tamamlamak adına sonuçta kurulan bir yapılanma. İnşallah faydalı oluruz efendim beraberce.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Teşekkürler.

Kusura bakmayın, ben sözünü böldüm.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Estagfurullah.

Belki hani o hata türleri vardır ya doğruyu reddetme, yanlış kabul etme şeklinde, burada biraz ona benzer bir şey söyleyebiliriz. Yani kredi kartım yoksa benim finansal okuryazarlığımın ilerlemesini beklemek pek mümkün değil. Kredi kartım varsa bekleme başlıyor ama doğru kullanıp kullanmadığın konusu ondan sonra ikinci bir konu şeklinde yani biraz ölçülmeye çalışıldığında böyle bir durumun var olduğunu söyleyebiliriz yani.

Burada, tabii, tasarruf alışkanlıklarının da finansal okuryazarlığın nihai hedefi olduğunu söylememiz mümkün yani efendim, bütçe, finansal zorluğa düşülmemesi vesaire elbette önemli ama tasarrufu artırmak... Bu, tasarrufla ilgili şöyle bir hususu ifade etmek isterim: Nüfusun içerisinde tasarruf edebilenlerin oranı itibarıyla düşük olunması bir şey ama toplam ülke ekonomisindeki tasarruf oranının düşüklüğü bir başka şey. Şimdi, biz burada, bu manada, nüfusa oranla bakıldığı zaman, sayın

vekilimin de işaret buyurduğunun devamı olarak düşük oranda olduğumuzu söyleyebiliriz. Ama Türkiye ekonomisinin toplamındaki tasarruf oranının düşüklüğü olarak bakıldığında, bizim yaklaşık dört yıl önce uluslararası kaynaklarda verilen oranları basit bir şekilde bir ortaya koymak adına yaptığımız bir çalışmaya bakıldığında Türkiye'nin görece konumu kötü değil. Yani nüfustaki tasarruf edebilenlerin oranı düşük olmakla beraber toplam ekonomi itibarıyla bakıldığında manzara o denli karamsar değil şeklinde özetleyebiliriz.

Ülkelerin de bu yönde birçok faaliyetleri var, açıklamış oldukları çeşitli stratejileri söz konusu. Burada, ilginç örneklerden bir tanesini zikretmek isterim...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Başkanım, buna geçmeden önce bir söz talebi var.

Sayın vekilime vermek istiyorum sözü.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Başkanım, şimdi tasarruftan kastınız birikim yapmak mıdır yoksa doğru harcıyıp doğru şekilde bir yerlere paramızı kanalize etmek midir? Yani neye göre bu oranı veriyorsunuz?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Şimdi, sorunuza şu şekilde cevap verebiliriz: Yapılmış olan çalışmalarla ilgili efendim, çalışmalardaki bulgularda görebildiğimiz kadarıyla nihayetinde “100 liralık aylık gelirimizin ne kadarını harcıyorsunuz?” şeklinde soruları anlaşılır, basit ve yalın bir hâle getirmek durumunda olduğumu görüyoruz.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Yani birikim yapmaktan bahsediyoruz aslına bakarsanız.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Çalışmaları “99 lira harcadıysan tasarruf ediyorsun noktasında cevap veriyorsun.” şeklinde özetleyebiliriz yani.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Mesela benim kendi görüşüme göre “Tasarruf ediyorum.” demek, işte, “10 birim ya da 100 birim gelirle kaç farklı iş yapabiliyorum?” anlamına geliyor ama mesela, eğer siz aynı birimle, işte, 60 birim harcıyıp 40 birim kenara koyuyorsanız bu tasarruf değil birikim yapmak anlamına gelir yani tasarruf yapıp biriktirmek anlamına gelir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Sayın Vekilim, ben çok iyi anlıyorum sizi, çok da doğru bir noktaya değindiniz yani düşük gelirden dolayı ihtiyaçtan mı tasarruf ediyoruz?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Şimdi, sorunuza şu şekilde cevap vermek isterim: Burada, incelemiş olduğumuz çalışmalarda şu ana kadar Türkiye'yle ilgili çok özel, çok fazla bir şey görmüş değiliz sunumun içerisinde de. Dünyadaki çalışmalar itibarıyla bir de birden fazla ülkede karşılaştırma yapabilecek şekilde sorular formüle edilmesi itibarıyla konuya bakılması lazım. Ve de şu ana kadar söz konusu ettiklerimiz hane halklarının durumu yani “Ailenizde bütçeyi kim yapar? Evdeki erkek mi, evdeki kadın mı, bir başkası mı?” gibi; böyle çok temel noktalardan yürüyor konu. Dolayısıyla hedef kitle, hane halkı ve özelinde de hane halkında finansal kararları alan kişi şeklinde bir silsile hâlinde ilerlediğini söyleyebiliriz. Bu noktadan bakıldığında birikim yapmaya tekabül eden bir tasarruf tabiriyle karşı karşıyayız yani.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Ben de öyle düşündüm.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Evet.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Ama biraz önce küçük değindiğim bir şey vardı: Bu finansal okuryazarlık konusunu hane halklarıyla kısıtlı tutmak da isabetsizlik olabilir. Mikro, küçük ve orta boy işletmeleri de bilhassa mikro kısmını söz konusu etmek şeklinde literatürde bir ilerleme hâli de gözleniyor. Hani sorulan sorular dolayısıyla böyle hani birçok farklı kültürde aynı şey anlaşılın...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Yani “Tasarruf edilen rakam yatırıma dönüşüyor.” anlamında söylüyorsunuz.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Evet.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Onları dâhil ettiğimizde tasarruf ettiğimiz rakam yatırıma dönüşüyor, o yatırımla da büyüme geliyor.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Evet yani hane halkının hikâyesi olduğundan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Başkanım, biz sizi bir türlü konuşturmayacağız.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Yok, estagfurullah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çünkü gerçekten bu bizim ilk toplantımız. İlk misafirimizsiniz, ilk sizi dinliyoruz; o yüzden, konuya olan ilgimiz de çok üst noktada olduğu için...

Hep bireylerin finansal okuryazarlığından bahsediyoruz. Biraz önce bahsettiniz, “mikro ve küçük ölçekli işletmeler” deyince “kurumların finansal okuryazarlığı” gibi bir kavram var mı? Bu da inceleniyor mu?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Bizim yaptığımız literatür taramasında kurumlarla ilgili herhangi bir şeyle karşılaştığımızı hatırlamıyorum. Yani, mikro ölçekli işletmeler artı KOBİ’ler diyelim efendim, daha yeni yeni söz konusu edilir hâlde, görebildiğimiz kadarıyla.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Evet. Yani, bu da önemli bir bakış açısı ve bunun eksikliğini gözlemledim. Kurumların finansal okuryazar olması özellikle Türkiye ekonomisi için çok çok önemli.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Çiftçilerde aslında böyle bir durum var. Bir taraftan bireysel finansal okuryazarlıkları ama bir taraftan da çiftçi oldukları için gelirlerinin düzensizliği, mevsimsel olması nedeniyle o işletmeye ilişkin gider-gelirleri ile şahıs yani aile, hane halkı karışabiliyor. Mesela biz saha eğitimlerimizde bunların ayrı tutulması gerektiğine dair eğitimler de veriyoruz; bu anlamda, çok doğru bir noktaya temas etti Başkanımız. Çünkü o da aslında mikro işletme gibi çalışıyor ama şahısların yönettiği, ailenin yönettiği bir durum söz konusu.

Çok teşekkürler.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Bu slayt özelinde benim dile getirmekte fayda gördüğüm husus şudur Sayın Başkanım: Malezya’da bu finansal okuryazarlık stratejisinin bir unsuru olarak -bir benzetmeyle söyleyecek olursak- aile hekiminin muadili “aile finansal danışmanı” şeklinde bir uygulamaya girilmiş. Çok sempatik göründü açıkçası bize. Katılım Finans Dairemiz ile Malezya’nın yakında, Malezya’dan bir ekiple düzenleyeceği bir etkinlik var; orada da kendilerini dinleyeceğiz inşallah. Yani, bu aslında fena fikir gibi görünmüyor diye bir nokta olarak belirtebilirim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Fakat bu çok ilginç, ilk önce biz başlamışız, 2014...

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Bizim o kalkınma planı, IFM'nin içerisindeki finansal... O, 2009'a gidiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Evet, evet.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Tabii, tabii.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Ama tabii, ne kadar yol aldığımız da önemli.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – İşte, girişte dediğim “koordinasyon” kelimesi hani...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Evet.

Bütünsel bakış açısıyla, topyekûn bir yaklaşım gerekiyor bu gibi sosyal konularda. Yani, her ne kadar maddi gibi görünse de bu sosyal bir konu aslında; o yüzden de çoklu bir karar verici, uygulayıcı sayısı var. Zaten hangi konuya elimizi atsak biz hep koordinasyon eksikliğiyle karşılaşıyoruz.

ALİ BOZAN (Mersin) – Niye acaba?

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Niye acaba?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Bu konuyla ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Biraz önce “hayır” diyen sizsiniz. Burada bile koordinasyon olmuyorsa... Niye? Gidip uygulamayı göreceğiz, sonra diyeceğiz ki: “Gelecek misiniz yerinde incelemeye?” “Geleceğim.” dersiniz...

ALİ BOZAN (Mersin) – Yok, gelmeyeceğim, hayır. Muhalefet şerhi kullandığım yere gelmem, çelişkidir yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Peki.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Belki, bu noktada, bu yılın başlarında SPK tarafından hizmete sunulmuş olan portalı ve SPK'nin yürütmekte olduğu çalışmaları artı hanesine büyük bir artı olarak koymakta, efendim, imkân görülebilir. Bizim de inşallah kendileriyle ortak çalışmalarımız olacak şekilde görüşmelerimiz devam ediyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Kendileri de burada temsil ediliyor zaten.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Tabii, tabii. Murat Bey'le biz selamlaştık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Evet, Komisyondalar.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Çeşitli ülkelerde kamu kurumlarının da efendim, finansal okuryazarlığı artırma konusunda benzer çalışmalar yaptığı görülüyor.

Biraz şu noktayı, belki, not etmekte fayda olabilir: Dünyanın genelinde neler olup bittiğiyle mukayeseli olarak ülkemizde neler olup bittiğini değerlendirmekte hani genel bir yaklaşım olarak fayda görüyoruz. Hani, toplamdaki ekonomik gelişmeler olarak da işte, herhangi başka bir kültürel konular da söz konusu olabilir ki bu da ikisinin kesişiminde denebilecek olan finansal okuryazarlık için de geçerli bir durum.

Türkiye’deki finansal yeterlilik araştırmasında “Katılımcıların yüzde 78’inin finansal planlama yaptığı ama kısa vadeli olduğu; yüzde 59’unun para idaresinin farklı yönlerine ilişkin daha fazla bilgi sahibi olma konusunda isteksiz olduğu gözlenmiştir.” şeklinde bulgular söz konusu.

Ben, yine, bir miktar olumlu bulduğum bir hususu -hani bizatihi kendisi değil ama yapıyor olması itibarıyla, buradaki endekste görüyorum- naçizane dikkatinize sunmak isterim Sayın Başkanım ve Değerli Komisyon üyeleri. Bu endekslerdeki, efendim, pozitif yönlü hareket, kabaca ortalamadan da medyandan da bunu ifade edebiliriz, konuyla ilgili mesafe katedilmekte olduğu şeklinde nesnel bir olguyu, efendim, ortaya koyuyormuş gibi görünüyor. Bir de aslında bu endeksi biz sorduk kendilerine.

Biraz sizden rol alıyor olabilirim, kusura bakmayın.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Yo, estağfurullah.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – “2024’te de yapacak mısınız?” Frekansını çünkü iki yıla çıkarmışlar sayılar çok küçük olduğu için. Şöyle söyleyebilirim: 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, birer yıla gidiyor, ardından iki yıla, 2018’den itibaren iki yılda bire düşüyor. “2024’te yapmayı düşünüyor musunuz?” diye sorduk, bu yıl için böyle planları yokmuş ama inşallah, bu zaman serisini sürdürürlerse eğer, gelişimi izlemek açısından katkısı olur. Çok kabaca, hani hep ortalamaya bakarız istatistiki bir şeyden bahsederken, zaman zaman medyana da bakılır ama bence burada nispeten olumlu olan unsur minimum değerde gizli. Orada bir hayli düşük bir seviyeden yüksek bir seviyeye doğru bir ilerleme hâli görünüyor olması... Maksimum, zaten öyle veya böyle en üst seviye olarak görünüyor. Minimumdaki ilerlemenin de geneldeki ilerlemeyle beraber pozitif bir husus olduğu görüşümüzü ifade edebiliriz.

Şimdi, Türkiye’deki finansal okuryazarlık konusuyla ilgili hayli çalışma var. Burada birbirinden farklı unsurları itibarıyla, efendim, bulguları özetlemeye çalıştık. Az önceki, endeksteki iyileşme hâlinin bir benzerinin de burada olduğunu söyleyebiliriz, yıllar itibarıyla da biraz belki dikkat çekmek lazım, 2012-2015 yıllarından bahsediyoruz örneğin. İşte, matematiksel işlem yüzde 84’ten 93’e, paranın zaman değeri konusu -ki hani finansın böyle en başlarındaki hususlardan biri- yüzde 28’lerden 50’ye, basit faiz yüzde 35’ten 54’e, efendim, iyileşme kaydediyor şeklinde bir durum söz konusu. Birçok çalışma yapılmakta ve yapılmış olduğunu dile getirmiştim, bunların da bir kısmı bu yılın -yanlış hatırlamıyorsam- mayıs ayında Finans Okuryazarlık Platformu devreye alındı, kapsayıcı ve bütünlükte olması itibarıyla, inşallah, kalıcılığıyla da bundan sonra az önce gördüğümüz finansal okuryazarlığın gelişimi hâlinin pekişmesine yardımcı olacak bir platform olarak değerlendiriyoruz.

Az önce dile getirmiş olduğum 2009 yılı unsuru bu slaytta, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planı’nda yer almıştı, daha sonra Bakanlıklarımız ve çeşitli kurumlarımızın finansal okuryazarlıkla ilgili gerçekten epeyce bir sayıda çalışmaları var, hani bizim yıllar itibarıyla sayısı bir hayli fazla olduğunu söyleyerek özetlememde sakınca yok diye düşünüyorum.

Bu gördüğünüz slaytlarda bakanlıklarımızın, farklı kurumlarımızın yaptığı çalışmalar görülebiliyor. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi özelinde bizim 2022 yılında yani Ofisin yayınlamış olduğu Katılım Finans Strateji Belgesi’nde de katılım finans üzerinden, bir başka ifadeyle katılım finans okuryazarlığının artırılması hedefi yer almış bulunuyor, bununla ilgili de özellikle Katılım Finans Dairemizin çalışmaları var. Efendim, bir diğer çalışmalarımızın, daha doğrusu kurumların çalışmalarının yanı sıra bizim FODER’le geçen yıl ağustos ayında kamuoyuna açmış olduğumuz, daha doğrusu ilgili kamuoyuna açmış olduğumuz Benim Param Değerli Projemiz de söz konusu. Oradaki erişim sayıları da hani bizim açımızdan bakıldığında olumlu diyebileceğimiz bir mahiyette ilerliyor.

Burası da çeşitli kamu kurumlarının yapmış olduğu diğer finansal okuryazarlık çalışmalarıyla ilgili. Yani velhasıl, söz konusu başvurunun soruları ile soruların içerisinde yer alan hususlardan bir özet yapacak olursak ülkemizde kamu kesiminde finansal okuryazarlıkla ilgili birçok çalışma yapılmış olduğunu burada da görebiliyoruz diye düşünüyoruz. Finans Ofisi tarafından yapılmış olan iki çalışma var spesifik olarak vurgulamamış olduğum henüz. Burada TRT'nin "Bil Bakalım" programına yapılan katkı söz konusu, bir de efendim Ekonomi ve Finans Muhabirleri Eğitimi iki oturum hâlinde gerçekleşmiştir. Söz konusu önümüzdeki dönemde bu çalışmalara da Benim Param Değerli Projemizin ikinci fazı gibi devam etmek niyetindeyiz. Bizim tarafımızdan konuya yaklaşıldığında çeşitli açılardan biraz spesifik olmaya ve belli bir alanda kalmaya da gayret ediyoruz. Bildiğiniz gibi Türkiye'de finansal teknolojiler alanının geliştirilmesi genel, bütünlüklü bir ifadeyle Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisinin görevleri arasında. Bu finansal okuryazarlığın günümüzde gelmiş olduğu evre itibarıyla dijital finans okuryazarlığı şeklinde tabir edilmekte olan hâle cevap verme noktasında bizi sorumlu kılıyor diye değerlendirerek 41 finansal teknoloji terimini -ki kısaca fintek diye özetliyoruz malumunuz- biz "web" sitemize koyduk, son dönemde de kamuoyuyla paylaşmaya başladık. Finansal teknolojiler finans ve teknolojinin kesişimi veya birleşimi diye de yorumlanabiliyor. Bir alan olmakla beraber teknolojinin gelişme hızı itibarıyla bakıldığında yeni kavramların üretilmesinde çok agresif bir alan ve artık bir sektör de diyebiliriz, dolayısıyla dijital finans okuryazarlığının artırılması toplamdaki finansal okuryazarlığın yeni bir başlığı olarak gittikçe büyümekte şeklinde özet yapabiliriz. Burada bizatihi...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Soru var sanırım.

Buyurun.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Çok özür dilerim, şimdi inceliyorum, bir eleştiride bulunmak istiyorum.

Şimdi, burada gördüğünüz gibi, işte Finans Genç Eğitim Programı, Önder İmam Hatipliler Derneği; katılım finans stratejisi, katılım finansı üzerine; devlet teşvikleri, tamam; reel sektör ve Türkiye'nin katılım finans stratejisi katılım bankacılığı eğitimi. Şimdi, siz katılım bankacılığı perspektifinde... Türkiye'nin bir kere ekonomisinin yüzde kaç katılım bankacılığıyla yönetiliyor bilmiyorum ama çoğunluğu olmadığını eminim.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Aktiflerdeki oranı yüzde 12 kadar, kredilerdeki oranı yüzde 10 kadar şeklinde özetleyebiliriz.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Şimdi, bizim devlet stratejimiz yani Cumhurbaşkanlığımızın stratejisi bunu artırıp bir noktaya getirmek mi, yoksa finansal okuryazarlığı artırmak mı? Öncelikle bunu sormak isterim.

İkincisi, burada yapılan çalışmaların içerisinde bu sadece belli bir zümrenin finans okuryazarlığını artıracak bir faaliyetmiş gibi geliyor bana. Bu noktada diğer farklı şekilde ekonomisini yöneten ya da zaten şu anda ülkenin de o şekilde ekonomik yolunu çizdiği şekildeki finansal analizler ve finansal kuruluşlarla ilgili programlar yapmayı düşünüyor musunuz diye sormak istiyorum. Yani eksik bir şeyi nasıl tamamlayabilir?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – İzinizle biraz daha meselenin teknik kısmıyla cevap vermeye başlayayım. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisinin Katılım Finans Dairesi katılım finansın geliştirilmesi yönünde faaliyette bulunuyor. Bu faaliyetlerin içerisinde şu zamana kadar herhâlde en önemli unsur Katılım Finans Strateji Belgesi'nin yayınlanmış olması. Ama bu sadece katılım finansla ilgili çalışmalar yapıldığını düşündürmesin lütfen. Aynı zamanda bizim dairemizin, Finansal Stratejiler

ve Analiz Dairesinin hazırlamış olduğu, hâlen onay beklemekte olan Milli Fintek Strateji Belgemiz de var. Yani onu da kamuoyuyla paylaşma imkânı bulduktan sonra bu konudaki, belgenin içerisindeki 62 eylemin hayata geçmesiyle beraber bu slaytın arkasına yeni bir slayt ekleyip, Milli Fintek Strateji Belgesi eylem maddeleri doğrultusunda yaptıklarımızı da ifade edebilir hâle geleceğiz; bu, hususlarda biri. Nitekim, üstte Fintek Sözlüğü bizatihi o manada bir eylem maddesi olmadığı için zaten şu anda Finans Ofisinin “web” sitesinde bulunmakta, 41 finansal Fintek terimi orada bulunuyor.

Efendim, sorunuza cevaben dile getirebileceğim bir diğer unsur da bizim FODER’le birlikte yürütmekte olduğumuz Benim Param Değerli Projemiz. “Katılım Finans” başlığıyla ilgili şunu da eklemek mümkün: En temelde finansal piyasaların dünyanın genelinde -Türkiye’de bunu çok fazla görmemiş olsak da- reel ekonomiden kopma hâli dönemsel olarak gözlenebilmekte bildiğiniz gibi. Örneğin, 2008 krizinde “geliri yok” “işi yok” “varlığı yok” şeklinde kategorize edilen -“Ninjalılar” denirdi o zamanlar- profildekilere de konut kredisinin veriliyor olması ve bunlara verilmiş olan kredilerden türetilen menkul değerlerin ve o menkul değerlerden türetilen menkul değerlerin silsile hâlinde dünya ekonomisini çok ciddi tahrip ettiği hepimizin malumu. 2008 krizinden sonra dünya ekonomisi ve finansal piyasalarla ilgili epeyce bir uzlaşmış olan hususlardan birinin finansal mimarının yeniden ele alınması olduğunu biliyoruz. Bir başkası, “Merkez bankalarının sadece tüketici sepetindeki fiyatlara odaklanarak para politikasını belirlemesi yeterli midir, yoksa varlık fiyatlarındaki gelişmeleri de daha fazla önemsemeleri gerekli midir?” olduğunu da biliyoruz. Katılım finans bu noktada bu sorulara bir alternatif olma iddiasındadır. Bizim Ofisimiz içerisinde Katılım Finans Dairesinin bulunma sebebi de budur.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK - Başkanım, ben biraz toparlamanızı rica edeceğim.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – EStağfurullah, tabii ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çünkü 2 kurum daha var sunum yapacak olan, vekillerimizin de ayrılması gerekiyor.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ BAŞKANI OZAN ÇAĞRI GAZİTÜRK – Tamam.

Sayın Başkanım, ben o zaman izninizle son cümle olarak SPK’yle kendilerinin Finansal Okuryazarlık Platformu’yla ilgili iş birliği konusunda bir protokol imzalama aşamasında olduğumuzu, Ofisin çalışma alanları itibarıyla katkıda bulunmak şeklindeki raporumuzu kendilerine iletmis olduğumuzu ifade edebilirim.

Saygılarımı sunarım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok teşekkür ederim.

Bu vesileyle de siz SPK’yle bitirdiğiniz için benim de Sayın Komisyon üyelerimizden SPK’yle ilgili bir ricam olacak. Biliyorsunuz, Finansal Okuryazarlık Platformu’nu kurdu SPK, içinde çok güzel eğitimler var. Hepimiz bu siteyi bir ziyaret edip, oraya kaydolup en azından, oradaki testi yapıp birkaç başlıkta da eğitime katılırsak, en azından bu Komisyonun üyeleri olarak bu vazifemizi yerine getirmiş oluruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun sunumuyla devam edeceğiz.

Finansal Tüketici İlişkileri Daire Başkanlığından BDDK Uzmanı Enes Tapsız’a söz vereceğim.

Enes Bey’den de çok hızlı, böyle kompakt bir sunum yapmasını ayrıca rica edeceğim.

Buyurun.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, tüm hazırım; hepiniz hoş geldiniz tekrardan.

Şöyle başlamak isterim: Aslında, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun ve ilgili diğer mevzuatın bize verdiği görev ve yetkiler kapsamında finansal okuryazarlık bulunmamakta fakat 2014 yılında Finansal İstikrar Komitesinin toplantısında alınan kararlardan sonra Başbakanlık genelgesiyle uygulamaya konulmuş birtakım eylem planları var, o kısımda Kurumumuza bazı görevler verildi. Bunun da iki temel ayağı var aslında; biri, Finansal Eğitim Eylem Planı; bu, SPK'ye verilmiş durumda; Finansal Tüketicinin Korunması Eylem Planı da Kurumumuza verilmiş durumda. Bu kapsamda, işte, birtakım amaçlar belirlenmiş ve onlarla ilgili de hani eğitim kısmı SPK'de, finansal tüketicinin korunma kısmını biz yürüttük. Bu kapsamda, bizim yaptıklarımız da aslında... Yeni bir daire kuruldu, Finansal Tüketici İlişkileri Dairesi Başkanlığı, benim de şu an bulunduğum Daire. Bu Daire, bireysel müşterilere yönelik şikâyetleri çözümlenecek... Kurumun aslında vardı, hani dilekçe tarafından şikâyetler geliyordu fakat hani bu işi daha bir büyüme amacıyla bir Daire Başkanlığı kuruldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Enes Bey, ben doğru mu anlıyorum? Erişilebilirlik sağlanıyor, bankalar kredi kartlarını, işte, finansal ürünleri, kredileri halkın kullanımına açıyor; burada halkın, kullanıcıların finansal okuryazarlığının düşük olması sebebiyle kurumlarca bir suistimali söz konusu. Yani finansal okuryazarlığın düşük olması bankacıların, işte, kredi kartı, krediler, sigorta gibi konularda kendi lehine çıkar sağlamasına yol açıyor, siz de bunun denetimini yapıyorsunuz; doğru mu anlıyorum?

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Evet. Hatta şöyle: Finansal okuryazarlığı yüksek de olabilir aslında, yine de ihlal edebilir finans kuruluşları.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Anladım.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Dolayısıyla, hani, biz aslında mevzuatın bize verdiği yetki kapsamında...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Okuryazarlığı yüksekse bunu daha çok kullanabilir yani.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Tabii, ama dediğim gibi, zaten ihlal edilebilir ama belki bilgisi var, ihlal ediliyor ama yine de buna maruz kalabilir zaten.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Bunu işte, finans okuryazarlığı çok yüksek olan kurumlar -mesela bankalar gibi- işte, o sözleşmeleri mikroskobik ölçülerle yazıp ondan sonra da işte, suistimal ediyorlar. Yani çok bilmenin de verdiği bir dezavantaj söz konusu.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Evet, bunun sonucunda aslında yine müşteri haklı çıkabiliyor, hakkını savunuyor ama hani başta olan olabiliyor. Yani bazen hani bunlar suistimal edilebiliyor tabii ki bilinmesine rağmen.

Sonra, Elektronik Şikâyet Sistemi kuruluyor 2014 yılında. Bu, on-line, internet üzerinden kurduğumuz bir sistem ve tüm şikâyetleri, dilekçeleri bu e-şikâyet sistemi üzerinden alıyoruz. Şimdi, tabii, CİMER'i de -daha önce BİMER vardı- entegre ettik e-şikâyet sistemiyle, CİMER'den de geliyor, bizim e-şikâyet sistemimizin direkt kendisinden geliyor. Bir de çağrı merkezi kuruldu yine 2014 yılında bu kapsamda, çağrı merkezinden de gelen şikâyetler var. Hepsini toparlıyoruz, e-şikâyet sistemimizin içerisine entegre, buradan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Bizden, Dilekçe Komisyonundan da geliyor.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Evet, sizden de geliyor ama sizden gelen gerçekten çok az sayıda, öyle söyleyeyim; çok yüksek sayıda şikâyet geliyor bize, buradan onları inceliyoruz.

Devam edeyim; bu kapsamda 2014 yılında ücretler yönetmeliği yayınlandı işte, bireysel müşterilerden alınan ücretlere yönelik, bizim Kurumumuz bünyesindeydi fakat 2020 yılında kanunda yapılan değişiklikle Merkez Bankasına bu yetki devredildi dolayısıyla ücret tarafı artık onların şeyinde.

Ayrıca, yapılan çalışmalardan bir tanesi de tüketici ilişkileri koordinasyon görevlisi... Tüm finans kuruluşlarında, genel müdür yardımcısı düzeyinde en az bir koordinasyon görevlisi atanıyor dolayısıyla hani biz bu şikâyetlerle ilgili banka özelinde özellikle bir yoğunluk, bir şey gördüğümüz zaman bu kişilerle, koordinasyon görevlileriyle iletişime geçerek daha hızlı bir şekilde iletişim kurabiliyoruz. Ayrıca, TBB ve TKBB bünyesinde yani Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği bünyesinde hakem heyetleri oluşturuldu, bu hakem heyetleri içerisinde Kurumumuzdan üyeler var; 5 üyeden oluşuyor, 2'si Kurumumuzun meslek personelinden oluşuyor, 3 tanesi bankalardan Bankalar Birliğinin ve TKBB'nin belirlediği üyeler içerisinde oluyor, dolayısıyla, aslında şikâyetler bu heyetlere geliyor, o heyetlerden -bizim de katkımızla- vatandaşlar bu şekilde çözüm bulabiliyorlar.

Eğitim konusunda, işte, aslında SPK'ye verilmiş bir yetki fakat bu konuda bizim desteklerimiz olmuş yani bu konuda 3 tane kamu spotu yayınlanmış. "Mış" diyorum hani geçmiş bir zaman olduğu için çünkü zaten aslında bu 2014-2017 dönemini kapsayan bir eylem planı dolayısıyla o çerçevede üç yıl içerisinde gerçekleştirdiğimiz şeyler bunlar; Bankalar Birliğinin de şeyleri devam ediyor zaten bu konuda, finansal okuryazarlıkla ilgili ve finansal tüketicinin korunmasıyla ilgili faaliyetleri devam ediyor, arada bir hani çalıştay gibi... Özellikle, dolandırıcılık son dönemde çok gündemde, yakın zamanda yapıldı yine, bu tarz konularda TBB'yle sürekli irtibat hâlindeyiz, 2017 yılının sonunda da zaten Hazine Müsteşarlığına bu konudaki bilgilerimizi ilettikten sonra bu kapsamdaki görevimiz aslında sona erdi diyebiliriz.

İşte, özel kurumlarla yaptığımız iş birliği de... FODER'le 2016 yılında okulları gezip bir eğitim projesi yürütülmüştü, o konuda desteklerimiz olmuştu, desteklenmişti; onun dışında da aslında çok özel kuruluşlar... Dediğim gibi, TBB, TKBB üzerinden biraz daha yürütüyoruz, şu anda da, işte, e-şikâyet sitemiz CİMER sistemiyle entegre olmuş durumda dolayısıyla bu taraftan... Yani, aslında finansal okuryazarlıktan çok finansal tüketicinin korunması tarafı bizde, o tarafı devam ettiriyoruz.

Burada size biraz başvurulardan bahsetmek isterim. Aslında 2017'deki, 2018'deki, 2019'daki veriler biraz kopuk olabilir çünkü konuları, sistemi yavaş yavaş ilerlettiğimiz için konu dağılımlarını, şeyleri ilerlettikçe hani bazıları içerisinde bulunabiliyor dolayısıyla 2020 sonrasındaki veriler daha sağlıklı diyebilirim. Toplam gelen başvurumuz, gördüğünüz üzere, çok yüksek yani biz senelik... 2020 yılında 345 bin, 2021 yılında 199 bin, 2022 yılında 210 bin, 2023 yılında 228 bin ve şu an ekim ayı itibarıyla 131 bin başvurumuz var toplam gelen yani bizim e-şikâyet, CİMER dilekçe kanalından gelen toplam başvurularımız bunlar. Şöyle söylemek isterim: Aslında bu başvuruların yalnızca yüzde 15'i bizim mevzuatımızı ilgilendiren, bizim görev alanımıza giren kısım, geri kalan yüzde 85'in yüzde 10'u diğer kurumları ilgilendiriyor yani SEDDK, SPK, Merkez Bankası gibi kurumları, diğer finans kurumlarını ilgilendiriyor; yüzde 75'i ise yani bireylerin bankalarla ve diğer finans kuruluşlarıyla akdetmiş olduğu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar. Dolayısıyla, aslında bu uyuşmazlıkların çözüm mercisi biz değiliz, çözüm mercisi yargı; yüzde 15'i bizim kapsamımıza giriyor, onunla ilgili de aykırı olarak değerlendirdiğimiz başvuru sayısının toplam başvuruya oranı ortalama yüzde 2. Yani, 2023 yılı için söylersek 228 bin başvurunun yalnızca 40 bininin bizim mevzuatımıza girdiğini tespit etmişiz ve içerisinde de 5.600'ünü aykırı olarak değerlendirmişiz, mevzuata aykırı ama tabii, bu, dediğim gibi, daha idari para cezasına gitmeden önceki ilk adım. Daha sonra değerlendiriliyor, üzerine tekrar değerlendirmeler yapılıyor, ondan sonra idari para cezası ve diğer yaptırımlara gidebiliyoruz. Fakat hani buradaki bizim asıl problemimiz, biraz BDDK şey oldu. Biz bu çağrı merkezi, e-şikâyet sistemini aktif kullandığımız için tüm tüketiciler bizi hep sanki çözüm mercisiymişiz gibi görmeye başladılar ve gördüğünüz üzere başvuru sayısı çok yüksek, başvurular bize akıyor açıkçası. Ama bizim de burada

yapabildiğimiz yalnızca, hani bizim belli başlı konularda yetkimiz var, kanunun bize verdiği yetkiler; bununla ilgili yaptırım uygulayabiliyoruz. Esasında, bizim genel olarak Kurumun yaklaşımı, bu şikâyetleri toparlayıp banka özelinde veya konu özelinde bir problem varsa bununla ilgili bankalara düzeltici mekanizmalar kurmalarını sağlamak yani esas amacımız aslında vatandaşların zararını tazmin etmek olmadığı için çok tatmin edemiyoruz açıkçası vatandaşları. Bizim burada yaptığımız genelde bilgi vermek oluyor. Dediğim gibi, zaten yüzde 85'i bizim görev alanımız dışında olan mevzular olduğu için, biz genelde ilgili merciyi söylüyoruz, bilgi veriyoruz. Yani finansal okuryazarlık kısmına belki burada daha çok bir katkımız oluyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Ama önleyici tedavi mekanizması sizde.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Evet, biraz öyle. Yani aslında bizim daha çok yapmamız gereken bu şikâyetleri, başvuruları toparlayıp...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Neden kök analizi yapıp...

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Aynen. Bununla ilgili bankalara bu şikâyet bazında da denetimlerimiz oluyor zaten, devam da edecek. Daha çok hani dediğim gibi, kapsamımız bu şekilde. Hani bizim de daha çok burada sorun yaşadığımız... Dediğim gibi, bir merci ihtiyacı var aslında şikâyet çözümlenmesiyle ilgili, finansal tüketicinin şikâyetlerine direkt bakan bir kurum eksikliği olduğunu düşünüyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok ilginç.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Şöyle: Yani çünkü şimdi bankalar artık yalnızca banka değil; yatırım kuruluşu, sigorta acentesi gibi faaliyetleri de yürütüyorlar yani bunlara, bankalara aslında bir finansal süpermarket diyebiliriz. Dolayısıyla bu konularda farklı kurumlara gidilmesi yani SEDDK'ye, SPK'ye gidilmesi gerekiyor ama dediğim gibi, genelde şikâyetler bize geliyor ve burada bizim yapabileceğimiz de çok bir şey olmuyor. Dolayısıyla, bununla ilgili bir kurum kurulabilir yani tüm bu kuruluşların şikâyetlerini alan kurumlar; SEDDK, Dilekçe Komisyonu -sizden de geliyor- bu konuda birçok kamu kurum ve kuruluşları var, bunların hepsinin aslında yetkilerini toplayan ve özellikle hani şikâyet eden vatandaşların zararlarını tazmin edici bir yapı kurulması gerektiğini düşünüyoruz.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ
FİNANSAL ANALİZ VE RAPORLAMA BİRİMİ MÜDÜRÜ SEMİH KUMSAL - İngiltere'de var Başkanım.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Evet, FCA. Yani İngiltere'de var, Yeni Zelanda'da, Finlandiya'da böyle kurumlar var. Belki bunlar örnek alınarak bir şey yapılabilir çünkü biz deva olamıyoruz dediğim gibi. Hani yapabileceğimiz, yönlendirmek oluyor yani TBB ve TKBB'nin hakem heyetlerine yönlendiriyoruz veya Ticaret Bakanlığının bünyesinde il, ilçe tüketici hakem heyetleri var, oralara yönlendirme yapabiliyoruz çünkü zarar tazmini ancak o şekilde oluyor. Biz sadece idari yaptırım kısmında olduğumuz için vatandaşın yarasına merhem olamıyoruz. Yalnızca, dediğim gibi, dediğiniz gibi, bununla ilgili önleyici aksiyonlar alabilme durumundayız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Yani kısıtlı finans bilginle, sanki bir malpraktis fonu gibi bir şey mi oluşturuyorlar, sonra böyle mağdurlara o fondan para mı akıyor, nasıl oluyor?

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ
FİNANSAL ANALİZ VE RAPORLAMA BİRİMİ MÜDÜRÜ SEMİH KUMSAL – Yani fon mekanizması benim okuduğum bilgilerde yok Sayın Başkanım, siz detaylı incelediniz mi bilmiyorum ama.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Ben de o kısmı bilmiyorum.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ
FİNANSAL ANALİZ VE RAPORLAMA BİRİMİ MÜDÜRÜ SEMİH KUMSAL – Aslında şu:
kurumların asli fonksiyonlarını yapabilmeleri için biraz alan açmaya çalışıyorlar Başkanım. Çünkü
şikâyetler gerçekten... Hani BDDK, finansal sistemin sağlamlığı üzerine kurulmuş bir kurum. Odak
noktası bankaların finansal yapılarının, finansal koşullarının daha sağlam olması. Ama buraya şimdi,
mesela -rakamlar ortada- toplamda binlerce hatta milyonlarca diyelim bireysel bir süreç akıyor yani
şikâyet. Dolayısıyla, hani kurumun asli fonksiyonundan biraz sapma başlıyor. Bu tarz yani yapılar,
işte, SEDDK'ye gidecek olan, SPK'ye gidecek olan tüm o şikâyetleri bu konuda daha uzmanlaşmış
personelin olduğu bir yerde ele alıp “Bu, BDDK'nın mevzuatında şuraya aykırıdır, yapılması
gerekir budur.” deyip aslında diğer kurumların yükünü biraz hafifletmeye çalışıyor diye ben anladım
okuduklarımdan ama...

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Başkanım, benim anlayışına göre de konumuz olan
finansal okuryazarlığın artması gerekiyor. Şimdi, bankayla muhatap olan ya da kredi kartı olan
müşteriler alışveriş yapıyorlar fakat başlarına bir sıkıntı geldiğinde nereye müracaat edeceğini
bilmiyor, BDDK'ye müracaat ediyorlar. Demek ki önce toplumun bu manada finansal okuryazarlıkla
ilgili eğitilmesi gerekmektedir.

Diğer konular da elbette karşılanmalı ama bizim en büyük sıkıntımız bu şu anda. Yani televizyonun
altından yazı geçiyor, okuyamıyoruz; bankadan evraklar önümüze geliyor, okuyamıyoruz ama bunlara
da bir şey yapılamıyor şu anda. Herkes biliyor ki böyle bir şey var ama ne bankalar düzeltilebiliyor ne
de başka bir şey...

Şimdi 100 bin lira ve üzeri limiti olan kredi kartlarına vergi getirilmesiyle ilgili bir düzenleme
getirilecek. Hemen işlemler başladı, 99'a düşürüyor vatandaş şu anda şeyini. Yani bunları durduracak
bir yapının kurumsal olarak ortaya konulması gerekiyor, bizim de hepimizin eğitilmesi gerekiyor
ki başlangıçta alırken bir şeyi hemen imzamızı atıp alıyoruz, sonrası başımıza geldiğinde de devam
ettiriyoruz sıkıntılarımızı ve sürüyor, bu sürekli artıyor. Yani onun için ben şimdiki yaptığımız bu
toplantının bu hayra vesile olacağı düşüncesi içerisindeyim. Finansal okuryazarlığın mutlaka ve
mutlaka her alanda artırılması gerekmekte çünkü herkes artık her şeyin içerisinde. Hiçbir şey yokken
buraya bir şey geliyor, not geliyor “500 TL para ayrılması için...” diyor, vatandaş giriyor, okuyan da
giriyor, okumayan da giriyor. Biraz da bundan dolayı da sıkıntı yaşıyoruz diye düşünüyorum.

CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ FİNANSAL STRATEJİLER VE ANALİZ DAİRESİ
FİNANSAL ANALİZ VE RAPORLAMA BİRİMİ MÜDÜRÜ SEMİH KUMSAL – Başkanım, son
olarak sizin o “Wellfound” dediğiniz hani Yatırımcı Tazmin Merkezi var diye biliyorum ben hani SPK
tarafı daha iyi bilir onu. Yani dediğiniz o zararın karşılanmasına ilişkin mekanizmalar orada mesela
biraz var ama hani o kurumlar işte onu da içine alacak mı, o kısmını açıkçası bilmiyorum yani.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Şu an aslında bu var biraz yani dediğim gibi, Ticaret
Bakanlığının altındaki hakem heyetleri, sonra tüketici mahkemelerine gidiyor zaten oradan bir itirazla,
dolayısıyla aslında var belli başlı yetkiler ama çok dağınık ve tüm kurumlara yayılmış bir hâlde.
Hani esasında Ticaret Bakanlığı, tüketici koruma mevzuatının genel, aslında, sahibi onlar diyebiliriz
ama bize de BDDK'ye de farklı kurumlara da belli yetkiler tanınmış durumda. Hani bunların, yine
başta dediğimiz gibi, koordinasyon kısmında yine burada da bir problem yaşıyoruz, onun çözülmesi
gerekir diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok teşekkür ederim.

Siz de bir toparlarsanız çok memnun olacağım.

BDDK UZMANI ENES TAPSIZ – Tamam, zaten bitti diyebilirim.

Sizin soracağınız sorular var mı? Merak ettiğiniz...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMİK – Sanırım arada sorular soruldu.

Çok teşekkür ederim.

Şimdi Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği, FODER’le devam edeceğiz.

Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği adına sunum yapmak üzere Yönetim Kurulu Başkanı Zekeriya Öztürk’e söz veriyorum.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Çok teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMİK – Zekeriya Başkanım, siz böyle yedi dakikada toparlarsınız diye düşünüyorum.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Altı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMİK – Tamam, harikasınız.

Teşekkür ederim.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Çok hızlıca ben derneğimizi biraz anlatmak istiyorum, çok kısa. 2012’de kurulduk tamamen sivil toplum kuruluşu olarak.

Bizi buraya davet ettiğiniz için çok çok teşekkür ediyorum.

Yönetim Kurulumuz tamamen gönüllülük esasına göre çalışmakta ve alanlarında işte iş adamı olanlar var, sektörde çok uzun yıllar çalışanlar var. Ben, şahsen otuz küsur yıllık bir finansçı olarak işte Londra, Türkiye bankacılık tarafı, sonra da serbest olarak finansal sektörde danışmanlık yapmaktayım.

Hızlıca bizim bakış açımız şu şekilde, dünya literatüründe de biraz bu böyle zaten Ozan Bey’in bahsettiği gibi. Finansal okuryazarlığı üç ana temele oturtuyoruz; finansal bilgi, finansal tutum, finansal davranış. Finansal bilgi ihtiyaca göre belirleniyor yani ilkokuldaki çocuğun finansal bilgi ihtiyacı ile emekliliğine doğru gelmiş olanın farklı. Bir kere bunların ayrımlarını biz yapmaya çalışıyoruz hedef kitle açısından.

İki, finansal tutum. O kişi inanıyor mu tasarruf yapması gerektiğine? Önce inanması lazım, ona “tutum” diyoruz. İnanıyor ama davranışa geçirebiliyor mu kısmı var. Bunların hepsinin aslında ayrı ayrı ölçümlenmesi gerekiyor. Çok hızlı gidiyorum. Nereden başlıyor? Aslında son derece basit yerlerden başlıyor: “Bütçe yapıyor musunuz? Gelir-gider takibi yapıyor musunuz birey olarak, hane olarak? Küçük işletmeyle küçük işletme olarak yapabiliyor musunuz?”

Şimdi, burada bir şeyin altını çizmek istiyorum, o da şudur: Para harcıyorsanız harcarken biz ne diyoruz? “Bu harcamanız istek mi, ihtiyaç mı?” diye sorun diyoruz, “on saniye kuralı” diyoruz. Bu finans sektörünün işi değil ki, önce bireyin işi; ben televizyon almak için de harcayabilirim, çanta almak için de harcayabilirim, ayakkabı almak için de harcayabilirim; finans sektörüyle ilgisi var mı? Net olarak, direkt olarak yok. Kredi kartı kullanırsa var, nakit öderse yok. Dolayısıyla ben o kişiye şunu diyebilirim: Harcamadan önce düşün. Dernek olarak biz bunu söylüyoruz. Diğer noktalarda kredi kartı kullanımı ya da kredi ürünü kullanımı, ödemeli, ön ödemeli kart kullanımı, biz bunlarla ilgili bilgi veriyoruz. “Borçlar”, “iyi borç”, “kötü borç” kavramlarını anlatıyoruz. Biz tasarruf ile birikimi biraz ayırıyoruz; tasarruf sadece parasal bir yerin bir yerlere yatırılması değil ama evdeki elektriği de boş yere harcamazsanız o da tasarruftur. Burada mesela İngilizcede “savings” dediğimiz zaman, o, birikimi de içeriyor. Mesela Amerika’da tasarruf oranı yüzde 4 ile 6 arasında değişir yani hane halkı gelirlerinin yüzde 96’sını harcar Amerikalı. Biz ise yüzde ne kadarını harcıyoruz? 89,5 yani 10,5’ini tasarruf ediyoruz. Bu veriler zaten TÜİK’te var.

Devam edersek, yatırım konusu yani biriktirdik, tasarrufa ayırdık, paralarımızı nerede değerlendiriyoruz? Burada da ne devreye giriyor? Reel getiri. Faiz demiyorum, kimisi için faizdir kimisi için getiridir kimisi için katkı payıdır kimisi için kira getirisidir, doğru mu? Reel getiri kavramlarını anlatıyoruz çünkü o enflasyon olduğunda maalesef bazı ürünler çok risksiz gözüküyor ama bir bakmışsınız paranız reel olarak erimiş; biz vatandaşa, insanlara bunu da anlatmaya çalışıyoruz.

Emeklilik... Bireysel emekliliği önemsiyoruz dernek olarak ama orada geçmişte hazırladığımız bizim bir çalışmamız olmuştu, neden bireysel emeklilikte sıkıntılar yaşandı, hemen söyleyeyim. Yüzde 10-15 gibi bir getiri vardı o zaman, yıl 2013, enflasyon düşmüş 4,5'a, mevduat faizleri, bono faizleri düşmüş yüzde 6,5-7'lere, bu fonların getirileri 10'lar, 11'lerde, biz bir hesapladık yüzde 5'e varan komisyonlar alınıyor. Dolayısıyla getirinin yüzde 30-33'ü gitmiş. Vatandaş da yıllarca bakıyor bakıyor, gelişmeyince küsüyor, Allah'tan bunlar düzeltildi, belli sınırlamalar getirildi ve vatandaş artık BES'e de yönelmeye başladı, bunu da bilgi olarak vermek istiyorum. Hızlıca, dünyadan bu konuda çok örnekler verildi, Ozan Bey de gayet güzel anlattı zaten, 2008 yılından sonra bu konular ortaya çıktı. Sebebi nedir? Özellikle Amerika'da kâr etmeye odaklanmış şirketler vatandaşların çok da bilinçli olmasını istemiyor bazen.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Biraz önce kibarca onu söylemeye çalıştım, evet.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Yedi dakikam olduğu için hızlı gidiyorum.

Şimdi, neler var? S&P'nin 150 bini aşkın kişiyle yaptığı bir çalışma var ama şunun altını çizeyim ben Komisyon üyelerine: Finansal okuryazarlık ölçümlemesi siyah beyaz bir ölçümleme değildir yani bir kişinin banka hesabı sahipliğini siyah beyaz ölçersiniz, 100 bin kişide şu kadar banka hesabı var mı yok mu, 0-1'dir bu; kredi kartı var mı yok mu, ölçersiniz ama finansal okuryazarlık ölçmek istediğinizde bu iş birazcık gri alana doğru gidiyor. Ölçümlemelerde 4 soru sormuş S&P 2014 yılında, o 4 soruda da... Şimdi, 150 bin kişiyle yaptığımız zaman, sayı arttığında, bu kadar ülke olduğunda çok paranız olması lazım, açık söyleyeyim böyle bir anketi yapmak için, soru sayısı azalıyor ister istemez; sonuçlar ortada. Biz ne yaptık FODER ve Visa iş birliğiyle? Biz de dedik ki Türkiye'nin de... Kendimiz çalışalım, işte, OECD'nin finansal okuryazarlık ölçümleme, bilgi, tutum, tavır ve davranış kısımlarını içine alacak şekilde bir soru anketi hazırlayalım, uzmanlarla çalıştık. Burada yaptığımız en son verilere göre yüzde 54, 2021 yılının sonuçları bunlar, ondan önceki seviye 2019'du yanlış hatırlamıyorsam. Dünya Bankasının erişebilirlik raporu var, bunu Dünya Bankası "database"inden herkes indirebilir. En son verileri kontrol ettik, 2021'e ait; 2023 ya da 2024 daha çıkmamış, 74'e yükselmiş. Özellikle pandemi zamanında ve finansal teknolojilerin gelişmesiyle finansal ürünlere erişim çok hızlı artıyor bütün dünyada, ülkemizde de artıyor ama mesela kadınların oranı düşük. Bu, bize bir şey söylüyor dernek olarak: Kadınlara yönelik finansal okuryazarlığa önem vermemiz gerekir diye bir mesaj çıkıyor oradan. Burada şeyin detayını verdim, bunlar kamuya açık bilgilerdir.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Kadınların kazanç sağlamasını sağlamak da gerekir. Çok özür dilerim, kadınların para kazanmalarını sağlamak da gerekir.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Bu benim yedi dakikamdan gitmiyor değil mi?

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Yok, yok, bu, benimkinden olsun.

Yani ben orada şunu düşünüyorum: Kadınların tabii ki finans sektörüne yönelmesini sağlamak bir tarafa ama bir taraftan da şöyle düşünün: Demek ki kadınların parası az yani, parası yok ya da para kazanma oranları daha düşük. Bir tarafı da öyle mi acaba?

FİNANSAL OKURYUZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Bütün dünyada bu bir konudur, biliyorsunuz. Bütün dünyada kadınların ekonomik aktiviteye katılımının artırılması istenir, bu da zaten ülkemizde de geliyor diye biliyorum. Bununla ilgili istatistiklere girmeyeceğim.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) – Teşekkür ederim.

FİNANSAL OKURYUZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Bu, bizim konumuzla ilgili şeyleri bakarsak, S&P 2014 rakamlarında Türkiye oldukça düşük durumda maalesef. Burada sıralama var, en başta Danimarka geliyor, 2 numarada Norveç geliyor; zaten ziyaret de yapılacak diye anlıyorum.

ALİ BOZAN (Mersin) – Türkiye’ye haksızlık yapılmış. Ben birazdan söyleyeceğim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Bakın, Norveç’e gitmemizin bir sebebi var. Buyurun, gelin.

FİNANSAL OKURYUZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – 2014 rakamları bu rakamlar. Gelişti, ona da geleceğim.

Şimdi, sahiplik kısmını hemen burada vereyim. Dünyayla karşılaştırmak açısından 2021 yılını kullandık. 74’e yükseldi, çok daha düşük seviyelerden. Dünyada ise 51’den 76’ya yükseldi yani bu pandemi ve onun getirdiği uzaktan erişim, bunların çok büyük katkısı oldu finansal ürünlere erişim açısından, özellikle finteklerin gelişimiyle. Sizin Fintek Sözlüğü’nüzün bu anlamda çok yerinde olduğunu düşünüyorum.

Devam edersek, bizim yaptığımız, VISA’yla iş birliği içinde yaptığımız... Bunlar para istiyor, öncelikle onu söyleyeyim, bu tür çalışmalar. Biz dernek olarak dolayısıyla üyelerimiz ve onların sponsorlukları dâhilinde ama akademik çalışmaları dâhilinde böyle bir şey hazırladığımızda en son 2019’da 55 olan, 1 puan, 54’e düşmüş 2021’de. Nereden düşmüş? Finansal Bilgi Endeksinde düşüş oluşmuş. Davranışsal, Finansal Davranış Endeksi 51’den 48’e gerilemiş. Finansal Tutum Endeksi 49’dan 57’ye yükselmiş. Tutum, özellikle o pandemi döneminde insanlar şunun farkına vardı “Ya, bir dakika, tasarruf etmemiz lazım, kenarda biraz paramızın olması lazım.” konusunda daha bilinçli olmaya başladılar ama o günün koşullarıyla da bir sürü işsizlik dünyada da oldu, ülkemizde de oldu, davranışa da geçememiş bazıları; biraz da bunun ekonomik etkileri var.

Kadın-erkek ayrımını özellikle buraya koydum bütün bu seviyelerde. Finansal tutumda kadınlar erkeklerden daha iyi. Demek ki kadınlar aile bütçesinde “Bir dakika bey, harcama, ev sahibi olalım.” diyebiliyorlar, onu görüyoruz.

Parayı kullanımı ve ekonomik aktiviteye katılması da dernek olarak bizzat önemsedığımız bir konudur. Bu anlamda da zaten, birazdan anlatacağım hızlıca, neler yapıyoruz, biz neler yaptık dernek olarak. Hem kamu hem özel sektör iş birlikleri içerisinde bizim bu gördüğünüz çocuklar, yetişkinler, çiftçiler, kamu çalışanları, girişimciler ve KOBİ’ler, dezavantajlı gruplar, kadınlar ve gençler olmak üzere bir sürü projemiz var. Bunlar sadece dijital projeler değil, sahadayız. Örneğin, Turuncu Damla’yla il millî eğitim müdürlükleriyle yaptığımız protokoller çerçevesinde öğretmenlere çocuklara verecekleri eğitim için biz eğitmen eğitimi vererek bu işi yaptık. Oradaki sponsorumuz bir bankaydı, sağ olsunlar uzun yıllar devam etti bu proje. Bütçesini bilen çocuklar, çocuklar bütçe yapmayı öğreniyor. Yetişkin tarafında hem sahada yapıyoruz biz, üniversitelere giderek bizzat gençlere ulaşıyoruz fakat dedik ki: “Ulaşamadığımız yerler var. Onlar bize ulaşmak istediklerinde ne yapabiliriz?” Biz FinKurs platformumuzu bir buçuk sene önce kurduk, burada da dernek olarak iki tane kurs modülümüz var, bir tanesi herkese yönelik temel finansal okuryazarlık öğretileri, aslında oradan da girip hani bakılabilir,

ikincisi de bir başka özel sektör bankasıyla iş birliği içerisinde kadınlara yönelik yaptığımız, sadece kadınları amaçlayan, onların dilini kullanarak ulaşmaya çalıştığımız bir projeydi, o da dijital boyutunu oluşturuyor. Biz burada ilave kurs modülleri çekmek istiyoruz.

Hızlı gidiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Yok, gayet iyi gidiyorsunuz, çok güzel. Yalnızca, işin kültür boyutunu hiç ölçtünüz mü? Yani tasarruf ya da işte parayla ilgili konular bizim kültürümüzün ne kadar içinde? Çünkü hani “Finansal okuryazarlık kadınlar arasında düşük.” diyorsunuz ama hani ben kadın çalışmalarına baktığımda da oradan buradan gizlice biriktirip altın alan, yastık altında eşinden saklı altın biriktiren kadın oranı çok yüksek. Hatta biz Merkez Bankasıyla yaptığımız bir toplantıda bu kadınların bu altınlarını nasıl sisteme alabiliriz diye de konuştuk.

FİNANSAL OKURYUZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, gördüğünüz gibi, orada kadınların Finansal Tutum Endeksi erkeklerle göre 5 puan daha yukarıda, aynen sizin ifade ettiğiniz gibi. Bunu zaten biz ölçümlerimizde görebiliyoruz. İnşallah biz bu araştırmaları devam ettirebiliriz ama birtakım somut önerilerimiz var bu konuda.

Devam edersek, zaten bahsedilen konular vardı ama biz nasıl bir etki yarattık dernek olarak bu iş birlikleriyle? FinKurs'ta her video dersin altında bir soru seti var ve yüzde 96 başarı. Oradan gelen “feedback”lerden bir iki tanesi şu: “Eğitimler sayesinde finansal konulardaki korkularımı yendim.” Bakın, finansal okuryazarlık konsepti kavram olarak yeni ve aslında biraz korku yaratıyor, biz bunu sunumlarımızda da... “Para okuryazarlığı” deseydik şahaneydi. Yani para konuşuluyor Türkiye’de, kısmen ayplanıyor ama kısmen de çok konuştuğumuz bir konsept ama “finansal okuryazarlık” dediğimizde sanki çok daha üst düzey bir şeymiş gibi algılanıyor ama değil, sebebi de dört işlemle başlıyor. “Bu parayı harcayayım mı, harcamayayım mı? Bu, benim ihtiyacım mı yoksa isteğim mi?” sorgulamalarıyla başlıyor. Düşünürseniz, böyle opsiyon fiyatlamaları falan gibi bir şeyden söz etmiyoruz, çok daha basit seviyede bir şeyden söz ediyoruz. “Ben bu kredi kartını kullanıyorum ama bunun bir son ödeme günü var.” bilinciyle mi kullanıyor, burada da davranışsal finans boyutu devreye giriyor. Bunun bir son ödeme günü var ve bu para ödenecek. Dolayısıyla diyoruz ki: “O arkadaşının yemek davetine gitmeden önce düşün.” gibi bu tür davranışsal finansla yönelik eğitimlerimiz var.

Çiftçilerle bizim bu sene yaptığımız, senenin başında yaptığımız çalışmada yüzde 83 etki gördük. Önden bir test yaptık, bunlar sahadan; Denizli, Uşak, Manisa, bu bölgede, bizzat kır kahvelerine gidip benim de ilk kısmına katıldığım, soruları ve baştan anketlerin doldurulduğu, okuyamayan çiftçilere işte benim gözlüğümü verdiğim saha çalışmalarından çıktı. Şimdi saha çalışmalarının yerini hiçbir şey tutmuyor, onu ben baştan söyleyeyim, yani bu bence son derece önemli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Yani “On-line anket yapmanın o kadar etkisi yok.” mu demek istiyorsunuz?

FİNANSAL OKURYUZARLIK VE ERİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Var, her şeyin bir artışı var Sayın Başkan ama şunu söylemek lazım: Sahaya gittiğiniz zaman iki türlü sistem çalışıyor. Bir: Ben sahada bizzat görüyorum oradaki çiftçinin problemini ya da esnafın problemini ya da bir üniversiteye ben gittiğimde sunumu yaptıktan sonra o gençlerin benim etrafımda toplanıp sordukları sorulardan ben neye önem vermem gerektiğini, bir sonraki kurs modülünün ne olması gerektiğini çıkarıyorum, böyle bir önemi var. Dolayısıyla, mutlaka sahaya nasıl ulaşacağımızla ilgili, bunun devam etmesi konusunda biz bayağı özveriyle çalışıyoruz.

Bu kısmı önemli. Şimdi, bu kısımda biz ne koyduk, ben herkesin buraya biraz daha dikkatle bakmasını istiyorum. Alt tarafta bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi, yukarı tarafta “Y” ekseninde de kurumların olgunluk düzeyi yani ürün satanların diyelim; bu, finansal ürün de olabilir herhangi bir

ürün de olabilir. Şimdi, sol alt köşedeki kadranta girenler kötü niyetli insanlar, bununla ilgili kanunlar var, yakalandığında... Evet, manipülatörler, onların kurumsal paydaşları, işte kötü niyetli birey veya kurumlar, bunlar yakalandığında zaten ceza alıyorlar; buralar var ama şöyle bir şey yok: Günlük al-sat yapmaya bir yasak var mı ya da SPK günlük al-sat yapma diyebilir mi? Burada temsilcileri var, diyemez, dememesi de lazım zaten ama biz finansal okuryazarlık açısından dünya şeyinde de görüyoruz ki günlük al-sat yapmak bir yatırım stratejisi değildir. O kişileri hata yapmaya götürür, yapılan bütün çalışmalarda günlük al-sat yapanların bir süre sonra ekstra komisyon ödediğini, hata yapmaktan dolayı bir yatırıma dönüştüremediğini görüyoruz, paraları da kaybettiğini görüyoruz; borsa spesifik söylüyorum bunu. Şimdi, dolayısıyla biz dernek olarak diyoruz bunu, sivil toplum kuruluşu olarak çok rahatlıkla diyoruz ki günlük al-sat yaparak, sürekli al-sat... Sen doktorsun, sen avukatsın, günlük al-sat yapmak senin asli işin değil, sen fonlara doğru git diyebilirim ben ama SPK, bunu bence kolay kolay diyemez gibi geliyor bana.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Yasal sınırlar içinde kalmak şeklinde.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Evet, haklısınız; dolayısıyla ben şöyle bir şey öneriyorum: Şimdi, yukarı tarafta da sorumlu finansal kurumlar ya da sorumlu şirketler müşteri devamlılığını ve sürdürülebilirliğini gözeten şirketler diye...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Sorumluluk sahibi mi demek istiyorsunuz?

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Sorumluluk sahibi şirketler, yani sadece kendi kâr bilançosunu değil de ülkeyi de düşünen, bu ülkenin gelişimini de düşünen sorumluluk sahibi şirket ne diyor? İşte, o da 2008 krizinden sonra çıkan bir kavramdır, sorumlu bankacılık dedikleri “responsible banking” adı altında çıkan bir kavramdır. “Müşterinin batacağını bile bile kredi verme.” der ve buralardan çıkıyor bu olgunluklar, kurum olgunlaştıkça, bireylerin bilinci arttıkça hepimiz sağ üst kadranta gitmek istiyoruz ama bu kurumların, hepinizin asli başka bir sürü görevi var. Bazı görevlerde de bazı şeyler kanunlarla eliniz bağlı olabiliyor. Biz sivil toplum kuruluşuyuz, biz uluslararası standartlarda inceledik, baktık, on iki, on üç yıldır da görev yapıyoruz ve gördüğümüz şu: Hepimiz koordinasyon içinde olmadığımız zaman... Yol alıyoruz ama daha hızlı yol alabiliriz; ben bunu önereceğim.

Önerileri şöyle görelim: Birincisi, eğitim programları eğer bizim yaptığımız ya da sizin yaptığınız ya da SPK'nin yaptığı, Millî Eğitim Bakanlığının denetiminde sertifikalandırılmalı, düzey düzey.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Sizininki öyle değil mi?

SPK KURUMSAL İLETİŞİM DAİRESİ BAŞKANI MURAT BİRİNCİ – Bizimki Millî Eğitim Bakanlığında değil Sayın Başkanım. Biz şu an kendi sertifikamızı veriyoruz, o daha farklı bir şey.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Ben yaptım o testi, 20’de 20 aldım ama...

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Gerçekten mi? Bizim en yüksek duyduğumuz 12’ydi.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Evet, 20’de 20 aldım ben ama söyleyeyim, ben Başkanımıza da ifade ettim biliyorsunuz...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok zor bir test, mutlaka yapın.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Anladınız değil mi demek istediğimi?

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM- Evet.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Bir soru vardı, ben o soruyla ilgili.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Bir de hatayı buldunuz yani 20’de 20 yapıp.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Hata demeyelim, öneri diyelim.

Ama bizim bahsettiğimiz o davranışsal boyutu, o halka inme boyutu, öğrencilere inme boyutu, çocuklara inme boyutu; SPK biraz daha belki yukarıda bir yerde kalıyor. Şimdi, o “web” sayfasına girmek de belki bir konu olabilir, herkes giriyor mu bilmiyorum, sizin bir sürü şeyiniz var. “Web” sayfasına girişte, biz mesela FinKurs’ta bunu görüyoruz, girenlerin çoğu üniversite mezunu.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM– Başkanım, şöyle; bizim son dönemde o kadar yoğun bir protokol programımız oldu ki o yüzden öbek öbek gruplar giriyor.

Şöyle, son protokollerimizle birlikte öbek öbek gruplar giriyor. Mesela, KOBİ’yle yapıyoruz, KOBİ’yle yaptığımızda daha farklı bir grup giriyor, İŞ-KUR’la yapıyoruz... Mesela, şimdi, en son Millî Savunma Bakanlığıyla toplulaştırmış bir program oldu, atıyorum, erler giriyorlar.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Anladım, çok güzel.

SSPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – O yüzden, hani onu tam olarak teyit etmemiz şu an için mümkün değil ama baktığımızda inanılmaz yoğun bir giriş söz konusu. Dedğimiz gibi, biz her kesime ayrı bir dağılma yaptık ve her kurumla neredeyse farklı altyapılarla çalışıyoruz. Mesela, Millî Savunma Bakanlığıyla çalıştığımız altyapısal sistem ile KOBİ’lerle çalıştığımız sistemler birbirini tutmuyor.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Farklı olması lazım, doğru.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Bu vesileyle ben size bir şey sorayım, vaktinizi almamak için sormamıştım. Şöyle: Şimdi “Amerika’da yüzde 4.” dedik ya tasarruf eğilimine...

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Evet, 4-6 arasında değişiyor.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM– Tasarruf eğilimine 4-6 arası diyelim.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Eğilim değil bu.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – “Tasarruf oranı” mı diyelim, ne diyelim?

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Tasarruf oranı, makroekonomik bir tanım bu. Hane halkı gelirlerinin ne kadarı tasarruf edilmiş, ne kadarı harcanmış.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Tamam, Türkiye’de de bu aynı orana karşılık gelen ifade 10,5. Peki, mesela, bunların, bu “mortgage” dediğimiz kredileri vesaireyi de içine alarak söylediğiniz bir rakam mı? Çünkü benim bildiğim rakamla biraz değişti acaba onu mu içine aldılar dedim.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Fred yayımlıyor, fred diye bir “web” sayfası var biliyorsunuz St. Louis Rezerve Bank’ın, orada “savings resources” diye yayımlanıyor; bizde de yanlış hatırlamıyorsam “kurumsal hesaplar” olarak TÜİK yayımlıyor.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Ya, aslında şöyle; sayın vekilimizin sorduğu soruyla da birleştiği için soruyorum: Aslında yüzde 4 hani onlarda daha az bir tasarruf gibi gözüküyor ama aslında bunun içinde onların o ödedikleri “mortgage” kredileri vesaire de olduğu için böyle gözüküyor.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Harcama gözüküyor.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Evet, aynen.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – “Borçlanarak biriktiriyorlar.” diyorsunuz.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Evet. Aslında Türkiye tasarrufta Amerika’dan daha iyi bir noktada değil yani hani o anlamda söyleyeyim.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Ben onu şöyle ifade edeyim Sayın Komisyonumuza ve Başkanımıza: Amerika, yıllar boyunca çok büyük tasarruflar yapmıştır, finansal sistemi son derece derinleşmiştir ve Amerikan hane halkının toplamda çok büyük tasarruf yapmasına ihtiyaç olmayabilir ama bizim gibi ülkelerde yani kişi başına düşen gayrisafı yurt içi hasılası 12 bin dolarlar seviyesinde olan bir ülkede, bizim çok daha hızlı büyümemiz gerekiyor. Bu büyümenin de finanse edilmesi için yatırım gerekiyor. Bu yatırımların olması için de kaynak gerekiyor. O kaynakların kaynağı Türkiye ise demek ki bizim yapabileceğimiz yatırım, makroekonomik hani “gross fixed capital formation” dediğimizde 10,5’luk biz finanse edebiliyoruz. 15’lik yatırım yapacaksak bunu yurt dışından borç almamız lazım.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Aslında Başkanım, şurada gene Ozan Başkanına da binaen söyleyeyim: Geçen bir toplantıda Sayın Vekilimiz Ayşe Böhürler bir şey söyledi, dedi ki: “Cüzdanı olan herkes bu eğitime girsin mi?” şeklinde. Aslında hani bizim bu eğitimdeki amaçlarımızdan biri gene -sayın vekilimizin sorusuna binaen söyleyeyim- parası olan herkesin bütçe yapmasından yana. Bütçesini nasıl ve nereye kullandığı yani “Bunun kaçını dolara yatırdı, kaçını borsaya yatırdı?” değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok özür dilerek, toparlayalım rica ediyorum.

SPK DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI VEKİLİ BUKET SALKIM – Tamamdır Başkanım.

Ya, onu da söyleyeyim. Aslında asıl şeyimiz tasarrufu artırmak ve eldeki bütçeyi değerlendirmesi noktasında, en azından bizim vizyonumuz o şekilde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Ben izninizle kapanışa geçeceğim, son cümlelerinizi alayım.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZEKERİYA ÖZTÜRK – Ben hemen son tavsiyelerimi de buradan vereyim.

Bir, bu ölçümlemenin –biz mi yapıyoruz, başkaları mı yapmış- bir standarda oturtularak, işte, atıyorum, üç yılda bir, dört yılda bir kamu tarafından desteklenerek bir TÜİK...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Raporumuza bunu ekleyeceğim. Bunu ben kapanışta söyleyecektim.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ZEKERİYA ÖZTÜRK – Öyle mi, tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Raporla mutlaka özellikle buna yer vereceğiz.

FİNANSAL OKURYAZARLIK VE ERIŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ZEKERİYA ÖZTÜRK – O zaman daha fazla söyleyeyim, ben çok çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SUNAY KARAMIK – Çok teşekkür ederim anlayışınız için, gerçekten çok faydaladığımız sunumlar oldu, hepinize ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuz finansal okuryazarlığın yaygınlaştırılması konusunda yapacağı çalışmalarla kamuoyunun nabzını tutacaktır. Medyanın desteği farkındalık yaratmak için bizim açımızdan çok önemli ve değerlidir. Çalışmalarınızda medyanın eğitici fonksiyonuna halkımızın bu konuda bilinçlenmesi açısından büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Değerli üyeler ve katılımcılar, 3 değerli kurumumuzdan bilgi almış olduk, değerli katkılarından dolayı her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Gündemimizde görüşülecek başka konu kalmadığı için toplantımızı kapatıyorum. Gösterdiğiniz sabır ve anlayıştan dolayı hepinize çok teşekkür ederim, elinize emeğinize sağlık. Bir sonraki toplantıda görüşmek üzere.

Kapanma Saati:17.40

